

INTERVJU KULTURA

Berislav Šipuš

profesor, kompozitor i direktor Muzičkog biennala

Razgovaro: **Jure ILIĆ**
 Snimio: **Vladimir BOJOVIĆ**

Već dvanaest godina najugledniju kulturnu priredbu u Hrvatskoj, Muzički biennale Zagreb, vodi umjetnički direktor Berislav Šipuš. Glazbenik i skladatelj, profesor i dirigent, prisutan je u Zagrebu, ali i Milanu, Šipuš je jedan od onih ljudi koji jednostavno sve stignu. Upućeni znaju da je podjednako teško voditi vrlo uspješan ansambl Cantus, kao što je teško pripremati manifestaciju kakva je Muzički biennale Zagreb, i istovremeno dirigitirati u milanskoj Scali i podučavati studente.

I dok je ranijih godina Šipuš Biennale vodio u tandemu s današnjim hrvatskim premijerom Ivom Josipovićem, danas je okružen mladom ekipom producentica i suradnika koji realiziraju njegove umjetničke i direktorske zamisli. Pedeseta obljet-

nica MBZ-a slavi se na 26. Muzičkom biennalu u Zagrebu, ali i u drugim najvećim hrvatskim gradovima. Prilika je to da se podsjetimo kako je došlo do utemeljenja najprestižnije kulturne manifestacije u nas koja je pronijela slavu Zagreba u svijet.

Q Jeste li možda razgovarali s gospodinom Milkom Kelemenom o prilikama koje su vladale početkom 60-ih godina u našoj zemlji i u Zagrebu?

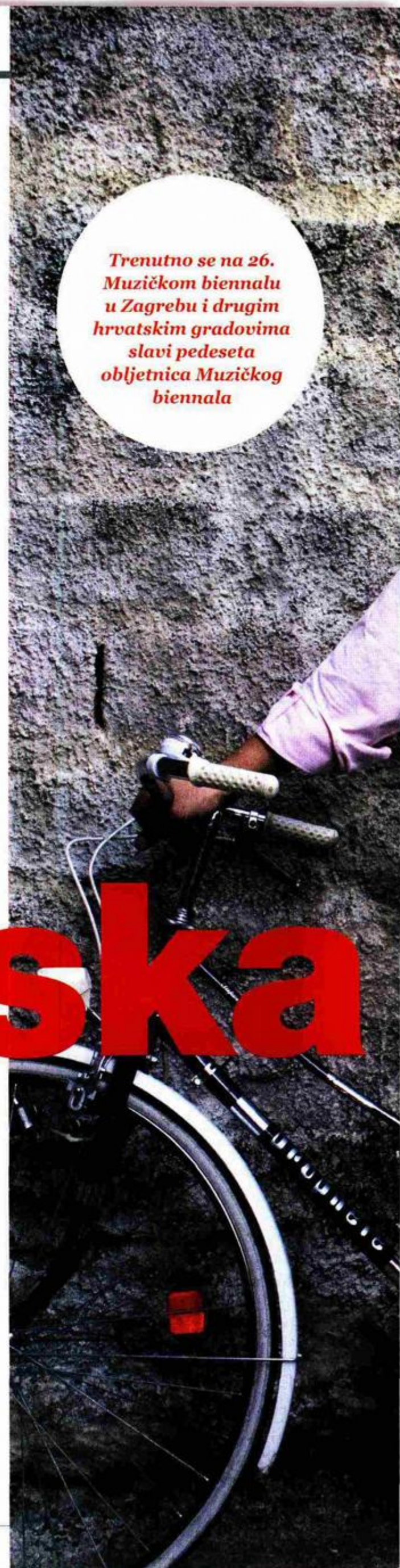
Milko Kelemen puno je puta pričao o svojoj „operaciji Biennale“ koju je poduzeo i jednoj klimi kontrolirane izolacije, ako se mogu tako izraziti. Naime, iako je Milko govorio o „primitivizmu glazbenih i inih umjetničkih jezika tog vremena“, postoje i drugačija razmišljanja. I Kelemen i Malec uočili su nedostatak informacije koja onda uzrokuje neku vrstu „šlepanja“ za glavnim strujanjima i treba danas skinuti kapu Kelemenovoj odlučnosti, vizionarstvu i hrabrosti da pokrene takav festival.

Trenutno se na 26. Muzičkom biennalu u Zagrebu i drugim hrvatskim gradovima slavi pedeseta obljetnica Muzičkog biennala

Hrvatska

nema strategiju razvoja kulture

BERISLAV ŠIPUŠ VEĆ VIŠE OD DESETLJEĆA SURADUJE NA MUZIČKOM BIENNALU S DANAŠNJIM HRVATSKIM PREDSJEDNIKOM DR. IVOM JOSIPOVIĆEM ZA KOJEG KAŽE DA MU NEDOSTAJE KAO GLAZBENI INTELEKTUALAC I JEDNA RUKA VODILJA KROZ UZNEMIRENO MORE FINANCIRANJA OVOGA GOLEMOG PROJEKTA

Q Kakvu je Kelemen imao strategiju prema domaćim političarima, a kakvu prema publici?

Njegova je strategija bila, prema političarima, „uvjeriti ih da će oni ispasti idejni tvorci ovog festivala“, jer je znao da će takav festival dobro odjeknuti na Zapadu, da će se pročuti za njega odmah na Istoku, a tadašnja politička Jugoslavija upravo je i potencirala taj život između i pokušavala biti ili barem pokušavala pronaći „treći put“ društvenog uređenja, odnosa, proizvodnje, pa tako i kulturnog života. Prema publici mislim da je išao u dva smjera: jedan je išao područjem istraživanja, „avangarde“, i kao takav trebao šokirati, skandalima privući pozornost javnosti i politike, a drugim dovodio prokušane i znane već skladateljske i glazbene „proizvode“, poput Stravinskog, Berga, Schoenberga, u izvedbama isto tako vrlo dobrih ansambala i solista.

Q Jesu li 60. godine bile za MBZ prijelomne i presudne ili se to ipak događalo kasnije, 70-ih, koje je paradoksalno, obilježavala „hrvatska šutnja“?

Mislim da nije dobro MBZ stavljati u neke ili nečije godine pa ga iščitavati kao reakciju ili akciju tih vremena. Mislim da je korektnije MBZ doživjeti kao jedan novi, mladi organizam (rođen 1961.), koji je imao svoja razdoblja djetinjstva, mladosti, a čini mi se da je sada već neko vrijeme u godinama zrelosti, te ako mu se svake dvije godine obnovi krvna slika, ostat će još dugo takav, poput „Doriana Graya“.

Q Kada su uostalom počeli dolaziti veliki svjetski glazbenici i skladatelji i otkad možemo reći da za njih Zagreb postaje važno odredište?

Velika imena glazbe 20. st. počela su dolaziti u Zagreb od prvog MBZ-a, već 1961., i zapravo nikada nisu ni prestali dolaziti; Messiaen, Stockhausen, Šoštakovič, Britten, Stravinsky, Cage, Berio, Penderecky, Lutoslawski, Xenakis, Maderna, Kagel, Globokar, Lucier, Schnebel, Reich, Murail, Maxwell Davis, Birtwistle, Schaeffer, Nyman, Cerha, to su „zvijezde“ našeg Biennala, zvijezde prošlosti i sadašnjosti, a postoje još desetine skladatelja koje su pohodile MBZ, koje su visoko pozicionirane na ljestvici svjetske hijerarhije.

Q Često se uz Zagreb vežu velika imena suvremene glazbe poput Cagea, Pendereckog. Koji su skladate-

INTERVJU KULTURA

'U cijeloj toj adrenalinom nabijenoj atmosferi Ivo je znao izdržati moje ispade i provokacije, sačekati me da se vratim i da nastavimo zajedno'

lji, po Vašem mišljenju, doista obilježili polustoljetnu povijest MBZ-a?

Teško je odgovoriti na to pitanje. Čini mi se da, kada je riječ o prije spomenutima, moram pojasniti da ako ih tako uopće i zovem, to je stoga što su bili „zvijezde vodilje“, a ne „starmali ili starlete“, današnjim rječnikom, „celebriti“. Oni su gazili nove putove svojom glazbom i tako stvarali Novu glazbu. Ponekad je praižvedba djela domaćega hrvatskog skladatelja „označila“ MBZ.

0 Kakav je doprinos u svemu tome Vaših prethodnika na mjestu umjetničkog ravnatelja Biennala? Kakve su razlike u njihovu vođenju MBZ-a?

Učio sam od najboljih: akademika Stanka Horvata, mojeg učitelja i profesora skladanja, koji je nažalost pokojni, i akademika dr. Nikše Glige. Moram spomenuti i dr. Evu Sedak i Eriku Krpan, jer su svi oni skupa bili moj „biennalski fakultet“ na koji sam krenuo 1986. kao producent, član Umjet-

ničkog savjeta MBZ-a, radio kao takav do svog odlaska u inozemstvo 1989. U jesen 1997. krenuo sam raditi kao umjetnički ravnatelj MBZ-a uz kolegu Ivu Josipovića kao direktora MBZ-a i tehničku direktoricu Sandu Vojković. Znam da su moji prethodnici, umjetnički direktori i programski tajnici, kao Igor Kuljerić, Krešimir Šipuš ili Milko Kelemen, svaki na svoj način pro-

radnju?

S Ivom sam jako dobro radio jer smo potpuno različite osobe, po karakteru i temperamentu. Ali ideje su nam se dodirivale; nije „bez vruga“ da smo kod istog profesora Stanka Horvata učili kompoziciju i vođenje festivala. Energiju smo oboje imali veliku, ponekad preveliku, a u cijeloj toj adrenalinom nabijenoj atmosferi Ivo je znao iz-

POSTOJI KRIZA PUBLIKE U KONCERTNIM DVORANAMA, ALI SE DRŽAVE KOJE IMAJU STRATEGIJU RAZVOJA KULTURE I STRATEGIJU ODGOJA GRAĐANSKOGA DRUŠTVA, ŠTO HRVATSKA NEMA, BORE S TIM PROBLEMOM. NEPRIJATELJ IMA IME – KONZUMERIZAM I SIROMAŠTVO DUHA

mišljali MBZ; i to je njihovo najveće bogatstvo! I to mi je upravo bio ideal koji sam želio ponijeti sa sobom.

0 Već više od desetljeća surađujete na MBZ-u s današnjim hrvatskim predsjednikom dr. Ivom Josipovićem. Možete li nam opisati vašu su-

držati moje ispade i provokacije, sačekati me da se vratim i da nastavimo zajedno. U svakom slučaju, bilo je to jedno prelijepo iskustvo. Nedostaje nam kao glazbeni intelektualac i jedna ruka vodilja kroz uznemireno more financiranja ovako golemog projekta. S druge strane, svi smo ga podržali u naumu da se kandidira za predsjed-

nika RH. Znali smo da će ostaviti HDS i MBZ, no znam da je on svjestan da danas MBZ ima jedan jako dobar i uigran tim suradnika i kreatora festivala.

0 **Biennale je valjda jedina domaća priredba koje se ne bi postidjeli valjda ni Nijemci, Švicarci ili Japanci, barem po preciznosti organizacije, jer MBZ ima godinu i pol dana ranije definiran program s točnom satnicom održavanja. Kako u tome uspijevate?**

Glavna producentica Nina Čalopek moja je prva suradnica i „drugo ja“, kritičko uho i s njom prvom krećem u razmišljanje i stvaranje sljedećeg Biennala. Tu su zatim Mirna Ores, Dina Puhovski, Srđana Vrsalović, Petra Pavić, Karolina Ruggle, jedna nova generacija muzikologa i organizatora glazbenih događanja, uz Krešu Seletkovića te našega glavnog tajnika HDS-a Antuna Tomislava Šabana i „šeficu“ Cantusa d.o.o., Mirjanu Matić, najvažniji kotači biennialskog mehanizma.

0 **Što izdvajate kao najveće poslastice 26. MBZ-a?**

Tu su prije svega tri nove opere hrvatskih autora, Silvija Foretića, Sanje Drakulić i Ivana Josipa Skendera, te dva baleta, Krešimira Seletkovića i Frane Đurovića. To su poslastice jer MBZ zahvaljujući njima izlazi iz Zagreba i širi se diljem Hrvatske. Ovoga puta nismo željeli nikoga isticati kao gosta; Pebderecky je opet s nama, ali meni su ovoga puta važniji Kelemen, Malec, Radica Klobučar, Detoni i oni kojih više nema - Devčić, Horvat, Sakač, Kuljerić. Njihova se glazba treba čuti, i tada će ljudi otkriti što je Nova glazba.

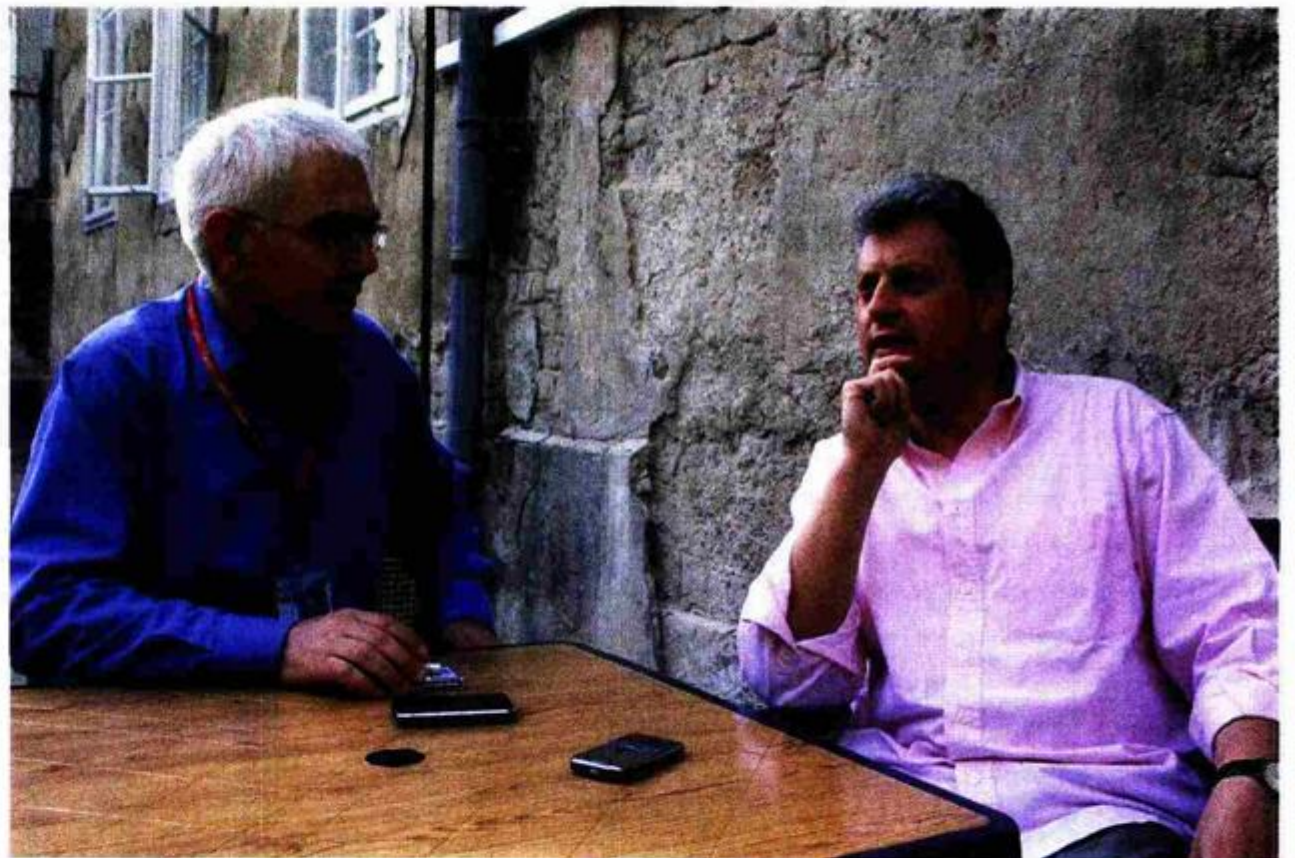
0 **Vi ste jedini hrvatski dirigent u znamenitoj Scali, skladate, predajete, vodite i jedan cijeli orkestar. Što Vam je od svega toga najdraže?**

Nisam jedini u Scali, maestro Nikša Barreza bio je nekoliko puta gost dirigent u toj najvećoj opernoj kući. Započeo sam 1989. kao korepetitor u Scali, u baletu, zatim nastupao kao pijanist u nekoliko predstava, dobio narudžbu „Teatro alla Scala“ za balet i napisao glazbu za koreografiju Simone

propitkujem sebe i druge.

0 **I na kraju, kako danas ocjenjujete situaciju u svjetskoj suvremenoj glazbi?**

Situacija je dobra i sklada se puno. Opera je živa! Postoji kriza publike u koncertnim dvoranama, ali se države koje imaju strategiju razvoja kulture i strategiju odgoja građanskoga društva, što Hrvatska nema, bore s tim problemom. Neprijatelj ima ime

Šipuš, hrvatski dirigent u milanskoj Scali, u razgovoru s novinarom Objektiva

Chiese, „Amori Sommersi“ 1993. Debitirao sam kao dirigent u baletnim predstavama 1995. - 1997., kada sam prešao u Operu Scale i tamo ostao kao asistent dirigenta do 2001.godine. "Cantus Ansambl" nešto je posebno, izvanserijsko, nesvakidašnje, ekipa koja i svira i diše zajedno, a predavati mladim ljudima je pak posebna ljubav i bez nje ne mogu; ona me tjera da stalno učim i

– konzumerizam i siromaštvo duha, a to su najveći prijatelji političkih manipulatora koji žele stvoriti društvo u kojem ljudsko biće prestaje postojati kao ljudsko, ostaje mu ljuštura, pa je to „nešto“ živo, bez duha, bez pitanja, sumnji, zanos i ideala i bez vrijednosti. I stoga nam treba Muzički biennale Zagreb i sljedećih 50 godina...

